

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРАЖДАНИТЕ ОТНОСНО НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ УХАПВАНИЯ ОТ КЪРЛЕЖИ И ПОВЕДЕНИЕ СЛЕД УХАПВАНЕ

В сезона на активност на кърлежите (от втората половина на февруари до към края на октомври) се препоръчва избягването на зони с висока трева и храсти, както и гористи местности. Носенето на дълги панталони покриващи глезените, високи ботуши, горни дрехи с дълги ръкави, шапка, вмъкването на панталоните в чорапите и на горните дрехи в панталоните, се счита като добра защитна мярка срещу ухапване от кърлежи. Да се носят дрехи със светъл цвят. Докато човек е на открито, желателно е да се преглежда, колкото се може по-често за евентуално полазители кърлежи. След всяко седене или лягане по земята проверката е задължителна. Да се има предвид, че младите незрели форми на кърлежите (ларви и нимфи) са с малки размери и трудно забележими. За по-добра видимост може да се ползва лупа. Преглеждат се особено внимателно задната част на коленете, слабините, под мишниците, зад ушите, корема, долна част на краката. Кърлежите могат да бъдат сбъркани с лунички, бенки или други пигментни петна по кожата.

Като допълнителна защитна мярка могат да се използват репеленти срещу кръвосмучещи насекоми и кърлежи. Репелентите, макар и да не гарантират пълна защита, имат свойството да отблъскват кърлежите и да ги държат на разстояние от човек, чиято кожа или дрехи са обработени. Третират се дрехи и кожата по открити части на тялото. Най-често репелентите съдържат някоя от активните съставки: диметилтолуамид, IR3535 и икаридин. Репеленти с перметрин са разрешени само за обработка на дрехи, платове, брезенти, инсектицидни мрежи и др.

На пазара репелентите се предлагат под формата на аерозоли, лосиони, кремове и гелове. Някои от по-основните препоръки при употребата им са следните:

- Репелентите се нанасят на равен тънък слой върху кожата, така че да се получи достатъчно омокряне, но без стичане;

- При мазане на лицето с аерозол, първо се пръска върху ръката, а после се разнася върху лицето, като не се маже близо до устата и очите;
- При употреба върху кожата и дрехите на деца до 12 години, репелентите се нанасят от възрастен, като дланите и пръстите на ръцете не се обработват, за да не се погълне репелента от децата;
- След прибиране на закрито репелентите се отмиват от кожата с вода и сапун;
- Репеленти не се нанасят върху наранена или раздразнена кожа;
- Репелентите не се нанасят едновременно със слънцезащитни продукти;
- Репеленти с диетилтолуамид не се препоръчват за деца на възраст под 2 години, бременни жени и майки-кърмачки;
- Репелентите с диетилтолуамид може да причинят увреждане на синтетични материали (рамки на очила, каишки на часовници, изкуствени тъкани);
- Репелентите с икаридин не се препоръчват за деца на възраст под 2 години;
- Репелентите с IR3535 не се препоръчват за деца на възраст под 1 година;

Ако върху тялото е открит кърлеж, следва незабавно отстраняване от медицинско лице или с помощта на пинсета в домашни условия. Кърлежът трябва да се хване максимално близо до кожата и да се издърпа.

Наблюдавайте мястото на ухапване за зачервяване – петно, което може да се появи до месец от ухапването, обикновено след седмия ден.

Петното е характерно с бърз растеж, без сърбеж и затопляне. Често в средата е с просветляване, а отстрани с по-тъмен ореол. Други признаци, за които трябва да наблюдавате са субфебрилна температура ($37,1-37,5^{\circ}\text{C}$), с увеличени лимфни възли в близост до ухапването и общи грипopodobни оплаквания. Всички тези симптоми не са задължителни. В първи стадий Лаймска болест може да премине безсимптомно, но инфекцията да прогресира, затова препоръчваме серологично изследване един месец след ухапването. Кръв се взема сутрин в лабораторията до 11 ч. (не е задължително да е на гладно). За деца до 15 години, моля носете серум от венозна кръв – 0,5-1 мл.

Ако е проведена антибиотична терапия, изследването е удачно да се проведе поне 20 дни след приключването ѝ.

Изследването на кърлеж включва определяне на вида (всеки вид е основен преносител на определена кърлежово-преносима инфекция), стадия на развитие, дали е изваден цял и дали е носител на **Borrelia burgdorferi** (причинителят на Лаймската болест). Изследването на заразеност на кърлежа се извършва с генетични техники и е специфично само за **Borrelia burgdorferi**. Самото изследване на кърлежа е с по-ниска диагностична стойност в сравнение със серологичното изследване. Затова изследването на кърлежа не изключва серологичното изследване.